

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvo lista je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovi hiši v „zvezdi“.

Domače stvari.

— (Banket Hubmajer.) V sredo večer se je zbralo 61 narodnjakov ljubljanske inteligencije v steklenem salonu ljubljanske čitalnice k skupnej večerji, napravljenej na čast sedaj začasno v Ljubljano prišlega slovenskega vstaškega vodje Miroslava Hubmajerja. Bil je to za vse udeležnike res jeden onih večerov, o katerih se sme z opravičenjem reči, da nam bode živo in vedno v spominu ostal. Razumeje se, da je bilo govorov in napitnic več. Urednik Jurčič je napil Hubmajerju kot možu dejanja; dr. Zarnik Nj. Vel. cesarju, ki je iz rodovine onih Habsburžanov, kateri so se stoletja borili zoper Turka; Potočnik vsem, ki se bore za krst častui in slobodo zlatno; Regali na edinstvo in združenje, bodimo vsi Slovani; dalje Hugo Turk, J. Gocelj in dr. Navdušeno je bil sprejet kratek pa krepek govor Hubmajerjev, v katerem je svoje trdno prepričanje izrekel, da bode slovanski narod gotovo priboril si svobodno bodočnost, in napil vsem onim, ki s peresom ali besedo na to delajo.

— (Iz Vipave) se nam piše 9. nov.: dar je jedenkrat tukaj tako vinsko leto, da se more šteti mej dosti dobre, ako tudi nij še taka letina, kakor je bila 1865. Mnogo posestnikov tukaj je letos več vina pridelalo, kakor štiri leta nazaj; s tem naj bode pa tudi povedano, kako slabe letine smo doživeli pretečene 4—5 let. Tudi je pridelek letos veliko boljši in nikakor nij se nam treba bati primerjavanja z dolenskim vinom. Sploh je pa vipavsko vino

jako dobro, ker je zelo cukrasto, da pa ne doseže tiste cene kot najboljša štajerska in avstrijska vina je gotovo uzrok slabo kletarstvo. Slaba kletarstvo prouzročuje tudi, da se naša vina ne morejo obdržati več let dobra, mej tem, ko bi se kemično pripravljena mogla od leta do leta zboljšavati, ravno tako kakor avstrijska. Tudi vinogradi bi se morali bolje obdelavati.

Ker pa v vipavskeji dolini sploh prebivá jako pridno in inteligentno slovensko ljudstvo, slobodno upamo, da bode vinorejska šola na Slapu mnogo storila v korist naših potomecov, posebno kar zadeva napredek v vinstvu in sadjereji. Resnično, vipavskeji dolini odprto je polje, na katerem se more mnogo zboljšati; in ne bode nas svet sodil, da pretiramo, ako trdimo, da moremo tu vinstvo, in sadjerejo deseterič zboljšati. Da se to lahko uresniči, nam zagotavlja izvrstna zemlja in ugodne klimatičine razmere; akorpriem nam tudi časih toča potolče, venpar ona nij navadna, temveč nam prav redkokrat veliko škodo napravi.

Jedino, kar nám tu manjka, je poduk, tega pak upamo, da nam bode slapška šola razširila, ter našla pri naših naslednikih mnogo duševnih zmožnostij. Ona bode učila izkopavati velike zaklade, kateri so skriti v tukajšnjeji našeji slovenskeji zemlji. Se ve, da je vsak začetek težak, ali kako se more zahtevati od sadnjih dreves, da uže prva leta sad rodé? Gotovo bodemo uživali še tisti sad, in redko kedaj so bili jednaki deželni stroški bolj porabljeni, kot z napravo vinstvene šole na Slapu. Uže

sedaj se vidijo sem ter tja nove naprave v privatnih vrteh prav po racionalnem vzgledu vinstvene šole, katere najboljše vspeh zagotavljajo. Za res človeka veseli videti, kako umejši kmetje naprave vinogradne šole uže razumevajo, čislajo in posnemajo.

Da ima pa vinogradna šola mej starejšimi kmeti hude nasprotnike, to je gotovo. Nikdo na svetu nij tako konservativnih mislij, kot stari kmet, in očitvidne koristi ne prepričajo ga časih; vendar v takih zadevah ne more biti naloga šole, zamurca do belega umiti, to naj si zapomni g. ravnatelj vinogradne šole, ko bi se pripetilo, da bi moral čuti neprijetnosti od nevednih starokopitnežev.

Žalibože moram omeniti, da je tukajšnje vino nekaj let sem prišlo v neveljavo in to vsled necega čudnega uzroka. V vinogradnej šoli na Slapu podučuje se tudi galiziranje (zboljšanje) in petijotiziranje (pomouženje) vina, to je manipulacija katera spada k umnemu kletarstvu.

Veliko korist nam daje ta manipulacija in morala bi se rabiti v vseh kletih. Razumni gospodar bode gotovo rabil za svojo potrebo ravno tako za družinske in poselske potrebe jednako petijotizirano vino, tudi se more tako lahko prodati, ker je okusno in neškodljivo; vendar ne sme se prodajati kot čisto grozdno vino, ker je končno vendar le fabrikatsko.

Čulo je tedaj nekaj vinogradskih posestnikov o tej manipulaciji samo govoriti, posebno jim je petijotiziranje dopalo. Ne, da bi bili prej natančno poizvedeli o pravih kvantitetskih razmerah in ne, da bi se bili dali podučiti; naročili so takoj več centov grozdnega sladkorja, ter so petijotizirali brez vsacega pomisleka po svojem mnenji, in prodajali potem tisto vino, nekaterim manje izobraženim in umnim vinotrzecem kot pravo vipavsko grozdno vino. To vino je imelo napako in sicer za to, ker nij bilo prav pripravljeno, ter kmalu potem se popolnem pokvarilo.

Marsikateri vinotrzci so doživeli žalostno prevaro in tako je prišlo vipavsko vino ob

kredit. Kupcev nij več prišlo toliko in vinska cena je pala. Ta žalostna izkušnja ozdravila je pak mnogo tukajšnjih vinščakov od te bolezni, ter so popustili veselje petijotizirati vino in ga prodajati kot pravo grozdno vino.

Končno zagotavljam vse vnanje vinotrzce mej katerimi sem tudi jaz, da slobodno in brez strahu od fabrikatskega vina zopet kupjemo v celej vipavske dolini pravo vino. Letos dobodo se prav izvrstna vipavska vina in bode se posrečilo tudi sedaj izvršiti nekdanj tako priljubljen mešanje vipavskega vina z dolenjskim, tudi je cena sploh prav primerna.

— (Iz Gorice) se nam piše: Oni dobroznani financar Demkovič, ki je vedno po kavarnah Slovincem zabavljaj, kakor je bilo uže enkrat v „Soči“ naznanjeno, je te dni okral svojega nadinšpektorja, svojim kolegom srebrno uro in zimsko sukujo, ter jo pobrisal črez hrib in plan. Pastil je tudi mnogo dolgov po krémah in kavarnah. Ona dva financarja, katera sta ob svojem času g. nadinšpektorju ušla v Hercegovino, šla sta iz bratoljubja in navdušenosti za našo sveto reč, a ta, baš njegov ljubljeneec zapustil je sramotno svoj urad. Takrat je g. inšpektor zaukazal, naj se pazi strogo na njegove „panslavistične“ (?) uradnike in morali so biti ob 9. uri v kasarni, mej tem, ko je baš oni Demkovič svobodno po kavarnah kvartal. Bog ve, kakšen ukaz bode pa sedaj razglasil?

— (Iz Ptujja) se nam piše: (Slovenska šola in Kanižanec.) Naši „Nemci“ so le čudni ljudje. Če se jim v politiki kaj ne posreči, je nasprotivost Slovincem kriva. Če imajo v družih rečeh slabe vspehe, so Slovenci uzrok; in zdaj še je neki ciguri-kanižanec znašel, da smo Slovenci na tem krivi, ker njih otroci v šoli ne napredujejo. V graškej „Tagesposti“ št. 261 toži neki ciguri-kanižanec, da mora 80 otrok iz občine Kaniže, katera — pravi — je celo nemška — mestno šolo v Ptujju obiskovati, ker je šola ptujjske okolice, h katerej tudi kanižanci spadajo slovenska. Dopisnik be-

rači pri mestnem zastopništvu, da bi ptujsko mesto dovolilo, da bi se občina Kaniža v mesto všolala.

Čudno! Če mi Slovenci tožimo, da slovenska mladež v nemški šoli ne more napredovati, in narodno slovensko šolo terjamo, se nam Nemci posmehujejo, nemška mladež pa v slovenski šoli škodo trpi! Mi moramo pa sicer še omenjeni „Tagespoštni“ članek malo pojasniti, ker ima zanimivo zgodovino. — Slovenska ptujška okolica zares nema šole, in si bode morala novo zidati, katera bode 20.000 do 30.000 goldinarjev stala. Občina Kaniža bi se rada teh stroškov izognila, in je najprej ta pot nastopila. Pred poldrugim letom je imela občina Kaniža pod predsedništvom „ciguri“-fabrikanta gosp. Pisk-a velik zbor, in je sklenila po predlogu predsednika se z mestno občino združiti. Kanižanci so bili sicer tega združenja veliki protivniki, ker morajo v mestu velike naklade plačevati, katerih do sedaj ne poznajo. Gosp. Pisk jih je vendar pregovoril, in predlog je bil sprejet.

Prvo, kar je g. Pisk storil, je bilo, da je na deželni šolski svet prošnjo vložil, da bi se Kanižanci v mestno šolo všolali. V ožgled bližnjega združenja je mestno starešinstvo ta predlog „bona fide“ podpiralo, in okrajni glavar, kateri je ob enem tudi odbornik mestnega starešinstva, imel je nalogo, to prošnjo s svojim uradnim uvodom deželnemu šolskemu svetu predložiti. Ko je ta prošnja uže neke dni vložena bila, in ko je nekdo g. Pisku povedal, da je uže tudi odposlana, skliče on hitro drugi zbor Kanižancev, in dá skleniti, da se z mestom ne bodo združili; ker „kar so doseči hoteli, so dosegli, šolo so od sebe otresli, za druge naklade v mestu pa jim nij mar.“ Ali gosp. Pisk, kateri je hotel mestu „nos zaviti“ kakor pravijo, se je sam prevaril. Mestno starešinstvo je o novem sklepu Kanižancev ob pravem času zvedelo, in je prošnjo, katera je za neke dni pri okrajnem glavarstvu dalje časa zaležala bila, kakor je g. Pisk mislil, reklamiralo in je ne pustilo odposlati v Gradec. In tako je prišlo,

da je mesto Ptuj brez Kanižancev, Kaniža pa brez šole ostala.

Iz tega se vidi, kako tudi Nemci mej soboj znajo nepošteni biti, ako jim je kaj doseči, ako gre za denar.

V omenjenem „Tagespoštnem“ članku piše ta Kanižanec, da je občina Kaniža celo „nemška“ in da se tedaj otrokom velika škoda godi, ako morajo slovensko šolo ptujške okolice obiskovati. V občini Kaniža je „ciguri“-fabrika g. Piska. Mi nemamo nič proti temu, ako gosp. Pisk za svoj fabrikat nemški značaj terja; drugi občinani so skoro sami krčmarji, kateri so radi, če slovenski kmetje njih haloško slovensko vino popivajo. Kar se tiče narodnosti dekliškega liceja v Kaniži, katerega ne smem s celim imenovati, da kake nedolžne bralke ne pohujšam, mislimo, da je močno kozmopolitičnega značaja; če pa je Kanižanec in nemškim Ptujčanom ljubše, da mora ta veseli njihov institut nemški biti, — te pa naj bo!

Kanižanci pa bodo morali pri zidani šole za ptujsko okolico udeležiti se, in mi želimo, da bi ta šola uže skoro stala, ker ta šolska občina je ena največjih na spodnjem Štajerskem, in je tedaj to veliki škandal, da je brez šole.

— (Iz Maribora) 10. novembra se nam piše: Strahoviti vihar je denes mej 11. in 1. uro o pólu dne pri nas razsajal tako, da je na južnem kolodvoru teške vozove v tek spravil, in pri tej priliki se je primerilo, da je lokomotiva, ki ima nalogo, v dvoru vlak sestaviti, z vozovi od viharja gnanimi skupaj butil, in sicer tako hudo, da je en voz črez most na cesti 5 sežnjev visoko padel in več vozov je celo razdrobljenih na mestu ostalo, druge nesreče se nij zgodilo, akoravno je pod mostom živahna cesta, po katerej neprenehoma vozovi z blagom na kolodvor in iz kolodvora hodijo. Ali bodo tukaj tudi poredne roke iskali? — Pred dvema dnevama se je tukaj poskusil nek podčastnik domačega polka ustreliti; revež se je tako nesrečno zadel, da ne more živeti, ne umreti, odtrgala mu je namreč kroglja spodnjo čeljust, nos, eno oko in pol

čela, in vendar siromak še denes živi. Motivi tega samomora niso znani.

— (Strašen umor.) Iz Žirov se piše tukajšnjemu „Sl.“ sledeča grozna dogodba: „V Zabrežniku, eno uro od farne cerkve, sta prebivala mož in žena v mlinu, ki stoji v grapi na samem, da se do soseda ne more zaklicati. Bila sta pobožna, delavna in varčna zato sta imela denar. V sobi pod streho sta imela gostjo z okolo 18 let starim sinom in hčerjo. 3. dne t. m. se je v obližju obhajala ženitnina, katere so se udeležili večjidel vsi sosede. Proti večeru pride v ta mlin kosmat in slabo oblečen berač ali „plašur“ in prosi gospodinjjo, da bi tukaj prenočil. Žena se ga brani in mu veli dalje, plašur pa se izgovarja, da mu je kraj neznan, in ne more po noči naprej. Žena se ga usmili in mu reče ostati; za večerjo mu da mleka. Okolo 9. ure se spravijo spat. — Žena se vleže na posteljo, mož se spravi na peč, plašur se pa vleže poleg peči. Ko mož in žena zaspita, plašur tiho vstane, sune moža z nožem v trebuh in za vrat, potem skoči nad ženo in jej zasadi nož v desno stran vratu. Mož, ki je bil hudo ranjen, a ne mrtev, skoči raz peč v plašurja in se nekaj časa bojujeta. Mej tem pa zleze žena iz hiše, da bi poklicala gostijinega fanta, ki je malo prej odšel na ženitnino. Zaklana žena kliče pred hišo: Janez! — Janez! a potem nij bilo več glasu. Gostinja, ki je slišala njen glas, pride iz svoje sobice in najde ženo v krvi ležati; potem jo vzdigne in na svojo posteljo nese. Le enkrat se žena še obrne in — umrje. Ko plašur sliši, da je žena šla iz hiše, — ali pa jo je slišal klicati — popusti nož in ruto, v kateri je imel dva kosa kruha in nekaj suhih hrušek in zbeži, — odnesel nij nič! Da je pa hotel denar pobrati, to je gotovo, ker je storil toliko hudodelstvo, umoriti ju je hotel in potem pa denar pobrati. V hiši in zunaj hiše je bilo vse krvavo, žena mrtva, mož zaboden v trebuh, ranjen za vratom, ves v krvi! Komisija, ki je prišla drugi dan ogledat, je rekla, da še nij imela enacega dogodka. Mož še živi, a jako se dvomi, da bi ozdravil.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Dunajski kardinal Rauscher je zbolel na nagloma v sredo 17. novembra. Prej ta dan se je prehladil, bil previden brž z zakramenti za umirajoče. Včeraj je bil prišel uže telegram, da je umrl, a denes drug telegram pravi, da je le nevarno bolan. Star je 79 let.

Vnanje države.

Iz *Belgrada* se javlja, da so v celej srbskej zemlji občinske volitve redno izvršile se in so voljeni skoro sami liberalci, malo kje radikalci. Belgradsko občinsko zastopstvo pak je brez določene strankarske barve. — 12. nov. so se srbske vojske belgradskej brigadi izročevale nove zastave. Navzočen je bil knez s kneginjo. V svojem ogovoru na zbrane vojake je knez djal, da za zdaj še nij treba na vojno polje iti, nego se razido, vendar se nadeja, da bode vsak na prvi klic knežev odzval se kakor pristoji domovini zvestemu hrabremu srbskemu vojniku.

Iz *Španije* dohaja zopet nov glas. Don Karlos je pisal Alfonzu in mu ponudil premirje, ako bi bila Španija v vojno z Ameriko zapletena. „Onstran morja nemam zemlje, ki bi mojim orožjem podvržena bila, torej ne morem prostovoljcev pošiljati na Kubo, ali branil bodem te provincije, na kantaberskej obali postavil vojne stražne ladije in amerikansko morskotrgovino preganjal.“ Na koncu pa don Karlos zavaruje svoje pravice do krone in pravi, da jo bo gotovo še na glavo del.

Italijanski parlament se je zopet sešel in svoje delovanje začel.

Na *Nemškem*, kjer bode odslej tiskovna svoboda v parlamentu s posebno postavo zadušena, hočejo tudi Švajci svobodo asilstva vzeti, ker kakor se bere, hočejo terjati naj Švajca grofa Arnima izročiti, da ga bodo Nemci tožili zaradi veleizdaje, žaljenja veličanstva itd. ker je spisal brošuro „pro nihilo“. Svoboda po edinstvi na Nemškem! To bi bil prvi narod?

Iz severne *Amerike* se poroča, da bode letos pavole ali bombaža več, kot lani, ako bode novembra in decembra vreme ugodno ostalo.

V državnem zboru

je bila 9. novembra zopet jedna tistih čudnih prikaznij, ki so samo v naši nemško-liberalnej Cislejtaniji mogoče. Ministerstvo

je bilo od svoje lastne stranke zapuščeno, doživelo je popolno parlamentarno pobitje, vsled katere bi moralo odstopiti, ako bi se res držalo parlamentarnih principov. Minister Stremajer je rekel, ko se je obravnavalo o Wildauerjevem šolskem zakonu, „da se vladi v sedanjem trenutku ne zdi primerno, sklepati take postave, da, še več, ona ne vidi potrebe te postave, torej naj se ne sprejme.“ Ali Nemci so postavili vendar sprejeli, svojega pristaša Stremajerja na cedilu pustili, in ministerstvo je žalostno glasovalo s federalisti proti lastni stranki!

Da je ta avstrijsko-nemško-liberalni parlamentarizem tako čuden, kakor naša svoboda, to priznavajo celó njegovi zagovorniki. „N. Fr. Pr.“ od 10. t. m. vzdihne v drugem članku: „Debata je imela dosti sitnih (unerquicklich) momentov, tako da prijatelj ustave ne želi, da bi se še dalje plela.“ To je kakor slaba vest! — Hujše, to se vé da, „Vaterland“ od istega dneva piše, namreč: „Denašnja seja poslanske zbornice nij bila le najinteresantnejša, odkar se seje nadaljujejo, temuč tudi od začetka zasedanja, in če parlamentarni dogodki sploh morejo imenovati se epohodelujoči, bili so dogodki v zbornici pred škotskimi vrati denes taki.“ Ustavoverni „N. W. Tgbl.“ pa pravi: „Ministerstvo Auersperg nij imelo še nobenega tacega dneva. Prevaga je bila včeraj na desnej strani, njen je bil dan.“

Vstaneke v Hercegovini in Bosni.

Iz bosenskega Pounja se piše, „Obz.“. Denes se o zadušnji upora ne more več govoriti. Vstaši bodo čez zimo ratovali po guerisko naprej kakor so dosedaj, Turkom začenja vsega pomanjkovati. — Tudi oficijozna dunajska „Pol. Corr.“ piše z jezo: „Kljubu raznih pobitij vstaških čet, nečejo agitatorji bosensko rajo k pokoju. Muoge proklamacije cirkulirajo, ki pozivljejo na boj. — Mej vstaše v Hercegovini in Bosni je poleg poštenih mož in boriteljev prišlo tudi nekaj smeti, kakor drugače mogoče nij. Jeden tak je nekov belgradski „advokat“

Gruić, ki se je bil naredil za prvega Ljubibratićevega adjutanta ter porabil svoje stanje za razne sebičnosti in intrige.

„P. C.“ poroča dalje, da je avstrijska vlada konfiscirala vstaškemu vodji Petru Uzelcu cent streliva in 10.000 patronov, ki jih je bil v Avstriji kupil.

Iz Kostajnice se „Obzorn“ brzojavlja 11. nov.: Sinoči so vstaši zaplenili turško ladijo, turškega kormanuša v vodo vgrli, transitno robo soboj vzeli a ladijo zapalili. Pri Doberlinu so vstaši razbili Turke in vzeli vojniški provijant in sicer 20 tovorov rajža, 60 centov drugega živeča in nekaj orožja.

Iz Zadra se javlja: Vstaši iz Gačka so vzeli tvrdujavo Suljesko, 20 nizamov turške posadke je mrtvih ostalo, pet jih je uteklo. Tvrdujavo so vstaši požgali. — Drugo vstaško krdelo je osvojilo kasarno turških nizamov v Gačku. Nizami so imeli tu 19 mrtvih, vstaši v obeh bojih 14 ranjenih.

Iz Gradca se telegrafira v dunajski „Tagblatt“ od četrta: „Po poročilih iz vojaških krogov ne ostanejo le regimenti, ki so bili iz Dalmacije marširati pripravljeni, tamkaj, temuč tudi za marš pripravljene regiment Kuhn bode eventualno iz Trsta v Dalmacijo poslan.“

Italijanska „Opinione“ pripoveduje, da se sedaj velevlasti pogovarjajo, kako da bodo vse skup turško pozvale, da svojim narodom pod garancijo velevlastij daje primerne reforme. — Iz Rima javljajo v „Pol. Corr.“, da se na mestu s posebno komisijo preiskuje, kako je bil Benečan Pugnalin od turških vojakov v tvrdujavici Carini usmrten. Italijane bo zastopal avstrijski konzul v Trebinji znani srbski pisatelj Vuk Vrčević.

Iz Sapljeta 14. nov. [Izv. telegram „Slovenskemu Narodu“.] Osem taborov turških vojakov je spremljalo živež iz Gačka v Goransko v sredo. Vstaši, 300 mož pod vodstvom Sočića so jih napali in po ostrem boji

so bili Turki tepeni. Turkov je palo 300, petdesetim so bile glave odsekane. Mrtvi leže v sredi mej armadama. Sočič drži pot do Granskega zaprt, pričakuje se zato še večji boj, ker maršira Pavlovič s svojo četo na ono mesto in je uže blizu.

Iz Metkoviča, 18. nov. (Izvirni telegram „Slovenskemu Narodu“.) 600 jez decev in 4000 pešcev vstašev je napalo pri Mrtvicah mej Pivo in Gačkom 18 taborov Turkov, kateri so na 600 tovornih konjih vozili živeža in streliva. Boj je bil 10. in 11. nov. Turki so izgubili 600 mrtvih in še več ranjenih. Vstaši so osvojili 400 tovarne živine in 1 kanon. Izgubili so 30 mož.

Kakor dva spredaj stoječa telegrama v našem listu poročata, in kakor tudi oficijozna poročila denes v vseh novinah potrjujejo, izbojevali so sorodni nam jugoslovanski bratje, vstaši v Hercegovini zadnji četrtek in petek tako veliko zmago, kakoršne še nobene nij bilo zaznamovati od početka vstanka do sedaj. Ta bitva ki je v četrtek pri Pivi začela se, nadaljevala se je v petek pri Muratovići mej Gačkim in Goranskim. Turkov je bilo 5000 in sicer vojakov, ali tudi vsi bližnji vstaški vodje Sošiča, Peko, Zimonč, Bačivič, in kapetan Vulo Hadjevič iz Pive so svoje čete zedinili, bila je lepa vojska 4000 vstašev skupaj, toliko kolikor jih do sedaj še na nobenem bojišči nij bilo. Da si so vstaši imeli izurjene vojake pred soboj in za petino številno močnejše, slavno so zmagali!

Turška vojska je, kakor se bere v „Obzorn“ in tudi v nemških poročilih (na pr. „Tr. Ztg.“), popolnem tepena in razbita bila. Selim in Šefket paša sta z enim delom svoje vojske po noči pobegnila. Turki so izgubili 800 mrtvih in še več ranjenih. Mnogo so jih vstaši ujeli, ali čez tri dni zopet izpustili. V roke zmagovalnim vstašem je propal ves živež, ki so ga Turki v Goransko vozili, veliko streliva, dosti mul, 50 šatorov in 300 pušk ostraguš. To je lep plen. — Ali tudi izmej vstašev

jih je mnogo palo, namreč 57 je mrtvih in blizu sto ranjenih. Mej mrtvimi je tudi vodja Vulo Hajdič in šest vstaških oficirjev.

„V vojski vstaškeje je veliko veselje zbog te slavne zmage,“ pravi telegram, in to je naravno. Ta velika zmaga bode imela velike dobre nasledke za vso stvar.

Namesto da bi zima vstaše uničila, kakor so nemški Turki pri nas in okolo prokovali, uničuje njihove varvance.

Veliko zmago hercegovskih vstašev pri Goranskem morajo zabilježiti vse novine. Tudi popolnem ministerska dunajska „Politische Correspondenz,“ ki zoblje iz poročil konzulskih, poroča to zmago 4000 hercegovinskih vstašev nad 5000 turškimi vojaki, in da so Turki izgubili 1300 mož mrtvih in ranjenih. — „N. Fr. Pr.“ sama mora to vest, ki jo po zobeh bije, ponatisniti, ali tolaži se s tem, da so na drugem mestu Turki zmagali čisto malo krdelco Srba Trifka, ki je premalo pazil in se zajeti dal, ter junaške smrti umrl. Ljubobratč je uže ozdravljen vrnil se v tabor. Vstaši bodo izvolili provizorično narodno vlado.

Iz Spljeta, 19. novembra. Turki so razkačeni zarad svojega propada pri Muratoviću in se pripravljajo, da bi vstaše uničili. Rauf-paša v Bosni zbira bosenske in hercegovinske redife in baši-bozuke, da pomaršira proti Sočiči in Pavloviću. Ta dva se pa utrijeta, sta dobro oborožena in imata živeža dovolj, ter čakata se 6500 vstaši pri Goranskem Turke. Velika bitva se pričakuje.

Ozrinci in Zubčani so imeli s Turki vsak po jedno malo bitvo, v katerih so Turki odnesli velike izgube.

Belgradski „Istok“ prinaša 31. okt. sledeči telegram, katerega je prejel iz Cetinja: „Pretečeni petek so udarili Turci na selo Prečane iz one strani Tare, Šaranci so jih pričakali in odbili jih po dolgem boji v katerem je poginil Sima otec vojvode Tripka; ž njim pak je bilo 15 drugih ranjenih. V soboto zjutraj zgodaj udarili so Turci iznenadeno na isto vas z večjo

silo in po dolgem hudem boji obkolili vo jvodo Tripko (Grubačiča) z 18 drugimi vred, ter jih vse pobili in zverinsko razsekali. Hrabri vojvoda Tripko padnivši je ranjen še 6 Turkov z revolverjem usmrtil. Divno je zamenil svojo junaško glavo! Slava njemu in hrabrim njegovim tovarišem, kateri so umrli za vero in slobodo! Rezultat ovoga krvavega boja nij še znan.

Iz vstanka v górenjej Bosni poroča iz Kostajnice hrvatski „Obzor“ v brzovjavi od 16. nov.: „Po onej hudej bitki pri Slabinji šli so vstaši v Čitluk in od tod v Pastirevo, kjer so pa prišli v veliko nepriliko. Turci so jih obkolili in kmalu bi se jim bilo slabo godilo. Po ostrem, krvavem, obupnem, triurnem boji, in ko je bila uže noč nastopila, obrne se sreča k vstašem. Oai razbijejo Turke, zaplenijo mnogo živine in so šli dalje za Turki. Neresnično je bilo poročano v predzadnjem brzovjavi iz Kostajnice, da so vstaši kormanuša vrgli živega v vodo. Na ladiji je bil boj, v katerem je kormanuš usmrten bil, in potem so mitvega v vodo vrgli, ladijo pa zažgali. Železnica mej Banjalu in Novi ne vozi več.

Razne stvari.

* (Sonzognovi morilci.) Ravno sedaj se je končala v Rimu sloveča pravda, katera je vzburla vso Italijo in tudi novinarske reporterje vse Evrope. Nekov častiljen človek, Luciani po imenu, porabil je bil svojega prijatelja — znanega urednika demokratičnega organa „Capitale“ — Sonzogna, da je z njegovo agitacijo izvoljen bil za poslanca nekje v rimskih predmestjih. Ko pa je Sonzogno opazil, da mu mladi prijatelj Luciani pregosto v hišo zahaja, in ko so jeziki šepetali, da se krasna Sonzognova žena peča z Lucianijem bolj, kot bi se smela, pričel je v „Capitale“ proti Lucianiju sovražno pisati in poprejšnjemu prijatelju je postal najhujši sovražnik. Da bi se nevarnega sovražnika znebil, podkupil in nabujskal je Luciani nekove „Rimljane“, Armati, Frezza, in Scarpetti po imenu, in izmej teh zabodel in zaklal je Frezza redakterja „Capitale“, ko se je nekđaj zvečer odpravljjal iz redakterije. In sedaj stali so ti hudodelniki pred porotniki v Rimu.

Zatožbo je zastopal „lev“ laških državnih pravdnikov, „cavalieri“ Munichi, zagovarjali so pa najimenitnejši advokatje cele Italije. Rodovina Sonzogno napela je vse moči, da bi pogubila Lucianija, in njene interese zastopal je rimski advokat Tajani, velikan v govoru in jurističnej bistroumnosti. Lucianu pa je stal na strani turinski zagovornik Villa, enako slovit, kot Tajani; ali ker je bil bolan in ker je slabo stvar zagovarjati imel, se mu zagovor nij posrečil, kakor se je pričakovalo. Tudi drugim obtožencem pridejane so bile izvrstne moči v zagovor. Ali zmagala sta Munichi in Tajani; porotniki so izpoznali obtožence krive, in samo Scarpetti-ja, ki je samo bodalo preskrbel bil, nekrivega. Vsi so bili obsojeni na prisilno delo na galeji za vse življenje. Pravda je interesantna, ker vsi ti konservativci in vladni liberalci kažejo z radostjo na ujo, češ, da tako gnjili so demokratje mej soboj — morilci in goljufi. Ali družega se pač nij pokazalo, kot velikanska in ognjevita zgovornost, s katero se ponaša laški baro. — Znamenito je bilo mej obravnavo tudi to, da izmej množine prič jih jako mnogo nij hotelo priseči, „ker ne verujejo.“ Prav čudno je: od kod prihaja, da se je mej papeževu vlado toliko nevernikov v Rimu naredilo. Prisezali so „con riserva.“

* (Ropanje mrličev) V Zagrebu se pripoveduje, da je neka tamošnja bogata hišna posestnica zaukazala na smrtnej postelji, naj se pokoplje v svojej svilnatelj obleki in z mnogim drugim lepotičjem, sè zlato vratno verižico in uro vred, kar se je tudi zgodilo. Nekaj časa pozneje opazil je vdovec v nekej tamošnjem cerkvi nepoznano gospo, katera svilnata obleka je bila jako podobna obleki ranjce. Pripoveduje se, da je vdovec šel z dvema prijateljema v stanovanje one gospe in so izpoznali obleko, kot tisto, v katero, so njegovo pokojno soprogo pokopali, vprašal je to gospo, kako je do te obleke prišla; rekla je, da je kupila obleko pri nekem tamošnjem barantaču ter se prilično čudila, tej preiskavi, ko je potem vdovec stvar razložil, je omedlela. Drugo preiskavanje se je pokazalo vspešno, ter vdoveca prepričalo, da se je moral grob ranjce soproge izkopati in da je bila potem vsega oropava. Menda je oblastnija tudi uže pričela preiskavo.

* (Ženska kot oficir.) Hšina Katarina Konaža, ki je služila pri trgovcu Lorencu na Dunaji, šalila se je 7. septembra s tem, da je oblekla uniformo ravno v

istej hiši stannjočega rezervnega častnika, ter šla na sprehod z neko drugo prijateljico v vrt Franjo Josipovega kô-ja. Srečal jo je narednik Josip Sahbit, kateremu se nepravilno uniformirani častnik čuden dozdeva. Opazoval je „častnika,“ in kmalu se je pričel, da bje pod vojaško suknjo žensko srce. Na to prime narednik Amacono, ter jo pelje na stražnico, kjer je plakajoča izpovedala svoje ime in naslov, in potem jo je policija odpeljala domov. Te dni se je zagovarjala Katarina Konaža pred dunajsko sodnijo s tem, da sama nij vedela, kako je prišla do takih mislij, da se je oblekla v uniformo. Sodnika je to ganilo in obsodil je zatoženko po §. 333. kaz. zak. samo na kazen od 3 gold., kar obsojena priznava za „drago šalo.“

* (Ostrupljeni s kozjim mlekom.) Zbolevali so v Rimu večjidel v „Borgo Rione“ ljudje in bolezen, je bila podobna kolerini in tudi koleri; potreba je bilo do popolnega ozdravljenja 4 do 5 dnij. Bolečina je postajala hujša pri tistih, ki so več mleka užili, in kmalu so opazili, da je bolezen bila le v tistih hišah, kjer uživajo kozje mleko. Preiskavale so se koze, in našlo se je, da so koze popolnem zdrave. Ko so pa klajo preiskovali, našli so mej njo različne strupene rastline, mej drugim našli so mnogo trobelike (*conium maculatum*) in ušivca, (*Colchicum autumnale*). Znano je, da kozam tabak ne škoduje, da pa tudi ušivca ne smejo jesti, nij bilo še do sedaj znano — sleduji je za krave jako škodljiv. Profesor Ratti, kateri je kozje mleko, kakor tudi izvrške bolnikov natanko kemično preiskaval, našel je v obojih kolkinih, zelo nevarni strup, kateri je gotovo zarad užitih rastlin prešel v kozje mleko.

* (Iz Prage) se „N. W. Tgbl.“ brzojavlja: Pred nekaj časom vršil se je v Heinrich-gasse v Broševaj hiši grozni umor in samomor. Sluga praške fužinske družbe Kristijan Loj, kateri je zaradi odpovedanja iz službe znoril, zaklal je z britvo njegovo ženo, ter potem sam sebi prerezal vrat. Oba trupla našli so v krvi ležati. Pred nekaj dnevi svaril je še zdravnik ženo naj nikar ne ostane pri možu sama, ker uže takrat je malo noreti začental.

* (Obesili) so zadnji vtorek razbojnika in roparja Antona Leitnerja v malem dvorišči karlovske zapornice v pričo kacih 40 gledalcev.

* (Zopet železnična nesreča.) Na železnici blizu Stokholma sta 16. t. m. dva vlaka skupaj trčila, vagone razbila in 6 ljudi je mrtvih 12 ranjenih ostalo.

Slovenske lepoznanske knjige.

V založbi „Narodne tiskarne“ v Ljubljani so izšle in se morejo dobiti sledeče slovenske knjige:

A. Romani in povesti:

1. **Erazem Tatenbah.** Izvirna povest, spisal J. Jurčič, velja . . . . . 50 kr.
2. **Meta Holdenis.** Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.
3. **Kantorčica.** Roman s pogorskega zakotja. Češki spisala *Karlina Svělla*; poslovenil *Franjo Tomšič*, velja . . . . . 50 kr.
4. **Prvi poljub.** Novela, spisal J. Skalec. — **Na črni zemlji.** Novela, spis. J. Skalec, velja 25 kr.
5. **Kazen.** Novela, francoski spisal *H. Rivière*, poslovenil Davorin Hostnik. — **Cerkev in država v Ameriki.** Francoski spisal *E. Laboulaye*, poslovenil Davorin Hostnik, velja . . . . . 25 kr.

B. Listki v zvezkih:

- I. zvezek, ki obsega: Stenografija, sp. dr. *Ribič*. — Životopisje, sp. *Rajč Bož*. — Prešern, Prešerin ali Preširen, sp. *Fr. Levstik*. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. *Ribič*. — Pisma iz Rusije, sp. dr. *Celestin*. — Trstivo z grozdom na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čigava bode? Novelica, sp. J. Ogrinec. Velja . . . . . 25 kr.
  - IV. zvezek, ki obsega: Lepi dnevi. Sp. *Paulus*. — Plašč. Novela. Ruski spisal *N. V. Gogol*; poslovenil *L. Gorenjec*. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesnij. Spisal prof. dr. *Krek*. Velja 25 kr.
- Kdor hoče katero koli teh knjig dobiti, naj piše „Narodnej tiskarni“ in jih dobí po poštnem povzetju. Vše skup se dajo za znižano ceno 2 gold. 50 kr.

Tržne cene

v Ljubljani 20. novembra t. l.

Pšenica 5 gld. 20 kr.; — rož 3 gld. 30 kr.; — ječmen 2 gld. 50 kr.; — oves 2 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 10 kr.; — pros 2 gld. 50 kr.; — kuzuza 3 gold. — kr.; krompir 1 gld. 80 kr.; — fižol 4 gld. 80 kr.; masla funt — gld. 53 kr.; — mast — gld. 46 kr.; — špeh frišen — gld. 34 kr.; — špeh povojen — gld. 42 kr.; jajce po 2½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 27 kr.; — teletnine funt 28 kr.; svinjsko meso, funt 26 kr. — sena cent 1 gld. 35 kr.; — slame cent 1 gld. 30 kr.; — drva trda 7 gold. — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Loterijne srečke.

Na Dunaji 13. nov.: 47. 76. 36. 17. 18.
V Gradcu 13. nov.: 83. 42. 53. 40. 37.